

«Gjør døren høy, gjør porten vid!»

Minneord om Finn Benestad

AV JON-ROAR BJØRKVOLD

«**D**et er en berikelse å kunne få veilede studenter som er mer begavet enn meg selv.» Setningen falt i et fullsatt Auditorium 1 på Château Neuf 30. oktober 1979. Det var Finn Benestad som talte. Han fylte 50 år denne dagen. Midt i livet takket han sine studenter på denne måten.

Denne setningen fra Finn har jeg aldri glemt. «Så modig og raust», tenkte jeg da. Ydmykhet gir styrke. «Klokt», tenker jeg nå. Åpenhet gir mangfold.

Finn Benestad var vår faglige gründer og systembygger – fundamenteringen av et moderne Institutt for musikkvitenskap ved Universitetet i Oslo fra midten av 1960-tallet og framover var hans verk. Hans langsiktighet og gjennomføringsevne var formidabel. Ingen utfordring var for liten, ingen utfordring var for stor. Ved instituttets overflytting fra Blindern campus til Château Neuf i 1971 hadde han i forkant arbeidet med å tilpasse to av husets etasjer til musikkfagets særlige krav og behov. Det må bo en arkitekt i Finn, tenkte jeg, der jeg som nyansatt kunne følge hans praktiske begeistring og åpenbare kyndighet på nært hold. Alt fra særlig lydisolering til arealdisponering og fordeling av undervisningsrom – Finn fikk det

som han ville. Hans praktiske arkitekttalent ble for øvrig bekreftet også på et annet felt som var ham kjær: Finn Benestad var sentral i oppføring av flere kirkebygg i Oslo.

Men enda viktigere enn tilrettelegging av instituttets ytre rammer var Finns strategiske sans for fagets innholdsside, oppbygging av en bredest mulig fagportefølje. Finn søkte i valg av medarbeidere ikke primært likesinnede, men annerledesinnede. La meg konkretisere:

Sigvald Tveit

Rocka rytmer i kjerka var langt fra Finn Benestads kirkeliv. Men frikirkemannen Sigvald fant gjenklang i Finn. Her så han et faglig fornyelsespotensiale – og trakk Sigvald inn i instituttsammenheng fra tidlig 1970-tall. Dette førte på sikt ikke minst til en vitalisering av satslæreundervisningen, med instrumentasjon og storbandjazz som særlig bonus.

Og det stoppet ikke der. Gjennom 70-tallet ruget Sigvald på en ny måte å tenke harmonilære på. Trinnanalyse skulle gi funksjonsanalysen et løft videre. Men Sigvalds harmonilærebok lot vente på seg. Som hyperaktiv komponist hadde han så mye annet fore. Da var det at Finn grep inn: «Kan ikke du vise meg hvordan du tenker?» Det ble til regelmessige morgenmøter på Finns kontor. Finn lærte seg harmonilære, samtidig som en bok, bokstavelig talt trinn for trinn, tok form. Her var sann vitebegjærlighet fra Finns side, kombinert med en typisk benestadsk omsorg og gjennomføringskraft. Det ble til berikelse for dem begge. Sigvald Tveits *Harmonilære fra en ny innfallsvinkel* kom i 1984. Tilegnelsen sier det meste: «Tilegnet professor Finn Benestad – min lærer, kollega og venn – i takknemlighet for hans utrettelige innsats som rådgiver og inspirator.» Etter dette begynte Finn selv å undervise i harmonilære noen semestre. Hvem skulle trodd det? Som pensjonist kom denne type ferdighet ham ytterligere til gode. Med sin satslæreinnsikt fra Sigvald-tiden komponerte han da ikke så rent lite musikk, «sånn til husbruk for familien», som han selv formulerte det.

Ståle Wikshåland

I 1976 utkom *Musikk og tanke. Hovedretninger i musikkestetikkens historie fra antikken til vår egen tid*. Finn regnet selv dette som sitt hovedarbeid. Men, typisk nok, han stoppet ikke der. «Du vet, Jon-Roar,» sa han, «jeg er ikke profesjonelt filosofisk skolert. Fellet bør styrkes ytterligere!» Fra tanke til handling: I 1983 ble Ståle Wikshåland, med en magistergrad i filosofi og Adornos musikkfilosofi som spesialfelt, knyttet til Institutt for musikkvitenskap som universitetsstipendiat. Dette var for øvrig den første universitetsstipendiat ved instituttet siden Liv Greni på tidlig 1950-tall. Ståle Wikshåland er professor samme sted siden 1995. Ståle var sentral i opprettelsen og driften av «Estetisk seminar». Her deltok ansatte fra forskjellige fag på HF-fakultet, internasjonale ringvirkninger ble lagt merke til. Jeg vet at Finn frydet seg over dette. En tanke hadde vokst seg faglig meget sterk.

«Finn og Dag»

Typisk Finn: Han valgte sin faglige og menneskelige motpol som samarbeidspartner da han gikk i gang med den store Grieg-biografien *Edvard Grieg. Mennesket og kunstneren*, 1980 (oversatt til engelsk, tysk og russisk). Man skulle tro at kløften mellom dem var uoverstigelig: Finn: stabil, sosial, målrettet, nøktern. Dag: ustabil, usosial, impulsiv, kunstnerisk. Finn visste at fargeklatten Dag – hans magisteravhandling handlet om Griegs harmonikk – ville tilføre manus den ekstra vibrasjon av liv som ville heve boka fra solid til storartet. Han fikk rett. Tese og antitese ble til en syntese av beste merke. Samarbeidet mellom de to temperamentene ble til et livslangt fagfelleskap og vennskap.

Jon-Roar Bjørkvold

Om også jeg fikk erfare Finns dialektiske fagtenkning, hans sans for annerledeshet som ressurs? Jovisst. Høsten 1969 hadde jeg min første musikkvitenskapelige jobb. Som sekretær i Grieg-komiteen satt jeg i Løkkeveien i Oslo og katalogiserte Griegs brev. «Kunne du tenke deg å være med på tilretteleggingen av arbeidet med Griegs romanser?» spurte Finn. «Jeg vet du er glad i Griegs sanger. Og du synger jo selv, ikke sant?» la Finn til.

Dette var i en kritisk periode i arbeidet med Griegs samlede verker. Lenge hadde det gått tregt. Finns forgjenger i embetet, Olav Gurvin, ville nødig slippe taket, men makttet i praksis ikke mer. Professor Hampus Huldt-Nystrøm på musikkvitenskapelig institutt i Trondheim virket ikke organisatorisk dynamisk nok. Så Finn var i ferd med å ta tak. Jeg skjønnte at hans arbeidskraft og samlende evne nå var nødvendig. Likevel, jeg var intuitivt skeptisk til Finns invitt, kjente at jeg burde gjøre noe helt annet. Det fikk våge seg, et ærlig svar fikk stå sin prøve. Det lød omtrent slik: «Finn, hele fagmiljøet mobiliseres nå for å løfte fram dette Grieg-prosjektet. Det kommer til å involvere mange i mange år framover. Jeg tror det er riktig og viktig at noen gjør noe helt annet. Synge Grieg — ja. Men jobbe musikkvitenskapelig med Grieg — nei. Håper du forstår.»

Mitt svar besto sin prøve. Finn slo ikke hånden av meg. Han forstod. Han åpnet mulighetsdører også for meg, faglig helt andre enn hans. Det må ha vært et dypt instinkt i ham som virket, sansen for annerledeshet som berikelse. Slett ikke alle institutter ved vårt universitet har kunnet si det samme om sine professorer.

Dagens musikkvitenskapelige miljø ved Universitetet i Oslo er oppsiktsvekkende bredt og frodig. Det favner på tvers ikke bare av de forskjelligste musikkfaglige felter, men også på tvers av fakulteter. Denne åpenbare arven fra Finn Benestad er således per i dag godt forvaltet. Og jeg vet at dette mangfoldet frydet ham. Finn Benestad gjorde døren høy og porten vid. Stødig med sitt, raus med vårt. Vi takker deg, Finn.